

Kohtulahendite kogumik

KOHTUJURISTI ETTEPANEK
HENRIK SAUGMANDSGAARD ØE
esitatud 6. oktoobril 2021¹

Kohtuasi C-342/20

A SCPI

menetluses osales:

Veronsaajien oikeudenvallontayksikkö

(eelotsusetaotlus, mille on esitanud Helsingin hallinto-oikeus (Helsingi halduskohus, Soome))

Eelotsusetaotlus – Kapitali vaba liikumine – Maksuõigusnormid – Juriidiliste isikute tulumaks – Investeerimisfondid – Maksustamise mõttes läbipaistev üksus – Hübriidüksus – Investeeringud kinnisvarasse ja/või kinnisvaraühingutesse teises liikmesriigis – Maksualase läbipaistvuse mehhanism – Lepingulise vormi nõue – Põhikirjalises vormis asutatud investeerimisfondide väljajätmine – Piirang – Vörreldavus – Põhjendatus – Puudumine

I. Sissejuhatus

1. Helsingin hallinto-oikeuse (Helsingi halduskohus, Soome) eelotsusetaotlus puudutab ELTL artiklite 49, 63 ja 65 tõlgendamist.
2. Taotlus on esitatud kohtuvaidluses Prantsusmaal asutatud investeerimisfondi A SCPI ja Verohallinto (maksuhaldur, Soome) vahel viimase tehtud siduva eelotsuse üle. Selles otsuses leidis maksuhaldur, et A SCPI ei olnud maksustamisaastal 2020 maksuõiguslikult läbipaistev ja seda tuli seega maksustada tulumaksuga Soomes.
3. Maksuhalduri see otsus põhineb Soome maksuõigusesse hiljuti lisatud õigusnormidel, mis näevad ette ühelt poolt lepingu alusel ja teiselt poolt põhikirja alusel asutatud investeerimisfondide erineva kohtlemise.
4. Investeerimisfonde, mis on *lepingulises* vormis, peetakse maksualaselt läbipaistvateks ja seega on need tulumaksust vabastatud. Lepingulised fondid ei ole juriidilised isikud. Nende toimimise määravad investorite vahel läbi räägitud lepingutingimused.
5. Seevastu *põhikirjalises* vormis olevaid investeerimisfonde nagu A SCPI peetakse maksustamise seisukohast läbipaistmatuteks. Seepärast on nad Soomes tulumaksukohustuslased. Põhikirjaline vorm eeldab sellise üksuse asutamist, mille tegevust reguleerib põhikiri. Olenevalt asjasse puutuva üksuse liigist võib see üksus olla juriidiline isik ja/või tal on õigusvõime (st õigustoimingute tegemise võime või kohtumenetlusteovõime) või mitte.

¹ Algkeel: prantsuse.

6. Järgnevalt esitatud põhjendustel olen arvamisel, et Soome maksuõiguses ette nähtud lepinguliste investeerimisfondide ja põhikirjaliste investeerimisfondide erinev kohtlemine on vastuolus ELTL artiklitega 63 ja 65 tagatud kapitali vaba liikumisega.

7. Leian sisuliselt, et see vahetegemine on meelevaldne, kuna see viib selleni, et investeerimisfonde, mis on läbipaistvuse poolest objektiivselt võrreldavad, koheldakse erinevalt, olenemata sellest, kas need on lepingulised või põhikirjalised.

II. Soome õigus

8. 30. detsembri 1992. aasta tulumaksuseaduse 1535/1992 (tuloverolaki 1535/1992, seadusega 528/2019 muudetud redaktsioonis; edaspidi „tulumaksuseadus“) § 3 punkti 4 kohaselt loetakse „ühenduseks“ muu hulgas aktsiaselts, investeerimisfonde ja eriotstarbelisi investeerimisfonde.

9. Selle seaduse § 9 esimese lõigu punkti 2 kohaselt on isikud, kellel puudus maksustamisaastal Soomes elu- või asukoht, ning välisriikide ühendused kohustatud maksma Soomes teenitud tulult tulumaksu (piiratud maksukohustus).

10. Nimetatud seaduse §-s 10 on ette nähtud mitmed tululiigid, mida loetakse Soomes teenitud tuluks. Need tulud on eelkõige:

- tulu Soomes asuvalt kinnisvaralt või sellistelt kinnisasjadelt, mis on isiku valduses tulenevalt Soome korteriühistu või muu ühingu osakute omamisest või korteri- või muu ühisuse liikmesusest;
- dividendid, mis on jaotatud ühistu kasumilt, ja muu dividendidega võrreldav tulu, mis on saadud Soome aktsiaseltsilt, ühistult või muult ühisuselt, ning osalus Soome ettevõtjate ühenduses;
- tulu, mis on saadud Soomes paikneva kinnisasja võõrandamisest või Soome korteriühistu, muu ühingu või ühisuse osakute või osade võõrandamisest, tingimusel et üks või mitu Soomes paiknevat kinnisasja moodustavad sellise ühistu, ühingu või ühisuse koguvarast rohkem kui 50%.

11. Seadusega 528/2019, mis jõustus 1. jaanuaril 2020 ja mida kohaldatakse alates 2020. maksustamisaastast, kehtestati tulumaksuseaduse § 20a.

12. Selle paragrahvi esimese lõigu järgi on tulumaksust vabastatud investeerimisfondid investeerimisfondide seaduse 213/2019 (sijoitusrahastolaki 213/2019) 1. peatüki § 2 esimese lõigu punkti 2 tähenduses ja nendega võrreldavad välisriikide avatud lepingulised fondid, millel on vähemalt 30 osakuomanikku.

13. Selle paragrahvi teise lõigu kohaselt kehtib see maksuvabastus ka eriotstarbelistele investeerimisfondidele alternatiivsete investeerimisfondide valitsejate seaduse (laki vaihtoehtorahastojen hoitajista 162/2014) 2. peatüki § 1 teise lõigu tähenduses ja nendega võrreldavatele välisriikide lepingulistele eriotstarbelistele investeerimisfondidele, tingimusel et fondid on avatud ja neil on vähemalt 30 osakuomanikku.

14. Tulumaksuseaduse § 20a neljas lõik näeb ette, et alternatiivsete investeerimisfondide valitsejate seaduse nr 162/2014 (laki vaihtoehtorahastojen hoitajista 162/2014) 2. peatüki § 1 teise lõigu tähenduses eriotstarbelisele investeerimisfondile ja sellega võrreldavale välisriigi lepingulisele eriotstarbelisele investeerimisfondile, mis teeb viidatud seaduse peatüki 16a §-s 4 nimetatud viisil investeeringuid peamiselt kinnisvarasse ja kinnisvaraga seotud väärtpaberitesse, on maksuvabastus kohaldatav tingimusel, et fond jaotab osakuomanikele igal aastal vähemalt kolm neljandikku majandusaasta kasumist, võtmata arvesse osakute väärtuse realiseerimata kasvu.

III. Põhikohtuasi, eelotsuse küsimus ja menetlus Euroopa Kohtus

15. A SCPI on Prantsuse õiguse alusel muutuvkapitaliga äriühingu vormis asutatud investeerimisfond (Société Civile de Placement Immobilier à Capital Variable), mis teeb investeeringuid Prantsusmaal või euroalal paiknevasse kinnisvarasse. Investeerimise esemeks olev kinnisvara antakse üürile ettevõtjatele. 2017. aasta lõpus oli investeerimisfondi väärtus ligikaudu 32 miljonit eurot. Äriühing oli teinud investeeringuid neljas euroala riigis paiknevasse nelja kinnisasja. 2017. aastal oli äriühingul 926 osakuomanikku.

16. A SCPI-d esindab äriühing „A SAS („A“ Asset Management, société par actions simplifiée (lihtsustatud kapitaliühing)). Vastavalt seadusele ja põhikirjale võtab kõik A SCPI-d puudutavad otsused vastu „A“ SAS, kes haldab ka fondi. A SCPI ei saa ise teha õigustoimingut ega olla kohtus menetlusosaliseks. Pealegi teostab Prantsuse finantsinspeksioon (AMF) tema üle järelevalvet ja ta on alternatiivne investeerimisfond direktiivi 2011/61/EL² tähenduses.

17. Investorid saavad oma osakute eest igal aastal tasu, mis vastab A SCPI saadud üüritulu netosummale ja muudele rahalistele sissetulekutele. Kasumi jaotamise otsustab üldkoosolek. Äriühing vastutab kolmandate isikute ees oma kohustuste eest, kuid investoritel on äriühingu kohustuste täitmise eest teisene vastutus.

18. Prantsusmaal on A SCPI maksustamise mõttes läbipaistev üksus. Ta ei ole tulumaksukohustuslane. Investorid on kohustatud maksma maksu tulu selle osa pealt, mis makstakse neile välja vastavalt nende osale äriühingus. Nad peavad maksu maksma ka kasumi pealt, mida nad teenivad osakute võõrandamiselt või tagasivõtmiselt.

19. A SCPI kavatses 2019. aasta juunis sõlmida lepingu aktsiate ostmiseks kahelt Soome vastastikkusel põhinevalt kinnisvaraaktsiaseltsilt, kes on jaekaubanduses kasutatavate hoonete omanikud. Kui A SCPI selle ostu teeb, siis tegutseb ta Soomes selle kinnisvara üürile andmise tegevusalal, mille üle tal on kontroll kinnisvaraaktsiaseltsis aktsiate omamise kaudu. Peale selle kaalub A SCPI võimalust teha Soomes muid investeeringuid kinnisvarasse, omandades teiste kinnisvaraaktsiaseltside aktsiaid või tehes kinnisvarasse otseinvesteeringuid.

20. A SCPI taotles Soomes oma kinnisvarainvesteeringuprojektide raames maksuhaldurilt siduvat eelotsust maksustamisaastate 2019 ja 2020 kohta.

21. Maksustamisaasta 2019 kohta leidis maksuhaldur, et A SCPI oli asjaomaste maksuõigusnormide alusel enne tulumaksuseaduse § 20a jõustumist Soomes tulumaksust vabastatud.

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 8. juuni 2011. aasta direktiiv alternatiivsete investeerimisfondide valitsejate kohta, millega muudetakse direktiive 2003/41/EÜ ja 2009/65/EÜ ning määruseid (EÜ) nr 1060/2009 ja (EL) nr 1095/2010 (ELT 2011, L 174, lk 1).

22. Seevastu maksuaasta 2020 osas leidis maksuhaldur, et A SCPI ei ole eespool viidatud sätte alusel Soomes tulumaksust vabastatud.

23. Siduva eelotsuse selles osas, mis käsitles maksustamisaastat 2020 ja mille A SCPI vaidlustas, märkis maksuhaldur, et taotlusele lisatud fondi tutvustavast prospektist nähtub, et A SCPI on samastatav Soome aktsiaseltsiga. Fondi kasum jaotatakse osanike vahel vaid siis, kui üldkoosolek seda otsustab. A SCPI on muutuvkapitaliga investeerimisfond, nii et ta ei ole lepingu alusel asutatud eriotstarbelise investeerimisfondi õiguslikus vormis, nagu on tingimuseks seatud tulumaksuseaduse § 20a neljandas lõigus.

24. Maksustamisaasta 2020 kohta tehtud siduva eelotsuse peale esitas A SCPI kaebuse Helsingin hallinto-oikeusele (Helsingi halduskohus, Soome).

25. A SCPI väitis, et tulumaksuseaduse § 20a on vastuolus liidu õigusega, kuna tulumaksust vabastatud eriotstarbelisteks investeerimisfondideks saab pidada ainult lepingu alusel loodud fonde. Ta väidab, et A SCPI on igal juhul Soome investeerimisfondiga võrreldav ettevõtja. Ainus erinevus on tema sõnul õiguslik vorm selles mõttes, et A SCPI on vastavalt Prantsuse investeerimisfondide seaduse nõuetele põhikirjalises vormis, samas kui Soome investeerimisfondide seadusele (sijoitusrahastolaki) vastavad investeerimisfondid peavad olema asutatud lepinguga.

26. Eelotsusetaotluse esitanud kohus esitas põhjused, mis viisid tulumaksuseaduse § 20a vastuvõtmiseni, nagu need nähtuvad seaduse ettevalmistavatest materjalidest.

27. Esiteks oli selle muudatuse eesmärk suurendada õiguskindlust. Enne selle vastuvõtmist kehtinud korra kohaselt ei olnud välismaiste investeerimisfondide maksualane kohtlemine Soome õiguses formaalselt reguleeritud ning selle kohta tehti otsused juhtumipõhiselt. Kuna maksuõigusnormides ei olnud investeerimisfondide mõistet määratletud, tuli samastamise kriteeriumid kindlaks määrata halduspraktika ja kohtupraktika alusel. Maksuõigusnormide väga üldine sõnastus hõlbustas välismaiste fondide võrdsustamist Soome investeerimisfondidega.

28. Teiseks rõhutas eelotsusetaotluse esitanud kohus, et tulumaksuseaduse § 20a vastuvõtmine ei tähendanud katkestust investeerimisfondide maksustamises Soomes. Nende maksualane kohtlemine on alati sõltunud investeerimisvahendi õiguslikust vormist ning see säte ei toonud selles osas kaasa muudatusi. Soome investeerimisfondid ja eriotstarbelised investeerimisfondid on lepinguga loodud üksused. Muudatusettepaneku eesmärk oli täpsustada maksuõigusnorme üksnes selliste lepinguga loodud fondide osas, olenemata sellest, kas need on Soome või välisriigi fondid.

29. Muudatusettepanekust nähtub konkreetselt, et eesmärk ei olnud laiendada maksuvabastuse kohaldamisala väärtpaberitesse ühiseks investeerimiseks loodud muus õiguslikus vormis ettevõtjatele, mille asukoht on välisriigis. Soomes lähtutakse maksustamisel investeerimisvahendi õiguslikust vormist. Soome investeerimisfondid on lepinguga loodud fondid, mis ei ole iseseisvad juriidilised isikud, vaid pigem varakogumid, mille maksuvabastus on reguleeritud eraldi. Välisriigi investeerimisfonde saab nende õiguslikust vormist tulenevalt samastada Soome aktsiaseltsidega.

30. Eelotsusetaotluse esitanud kohus rõhutab veel, et investeerimisfonde käsitlevate Soome õigusnormide kohaselt saab investeerimisfondi moodustada ainult lepingulise fondina.

31. Sellel kohtul on tekkinud küsimus, kas tulumaksuseaduse § 20a on kooskõlas ELTL artiklitega 49, 63 ja 65, kuna Soome investeerimisfondidega, mis on tulumaksust vabastatud, saab samastada ainult neid välisriigi avatud investeerimisfonde, mis on loodud lepingu alusel, mitte aga põhikirja alusel loodud investeerimisfonde, nagu A SCPI.

32. Neil asjaoludel otsustas Helsingin hallinto-oikeus (Helsinki halduskohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

„Kas ELTL artikleid 49, 63 ja 65 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus riigisisese õigusnormid, mille kohaselt saab tulumaksust vabastatud Soome investeerimisfondidega võrdsustada vaid välisriikide lepingulisi avatud investeerimisfonde, mille tõttu välisriikide investeerimisfondid, mis ei ole oma õiguslikult vormilt lepingulised fondid, on kohustatud maksma Soomes kinni peetavat maksu, olgugi et nende investeerimisfondide ja Soome investeerimisfondide olukorra vahel ei ole muid märkimisväärsed objektiivseid erinevusi?“

33. Eelotsusetaotlus registreeriti Euroopa Kohtu kantseleis 23. juulil 2020. Soome Vabariik ja Euroopa Komisjon esitasid kirjalikud seisukohad ja vastasid kirjalikult 18. mail 2021 Euroopa Kohtu esitatud küsimustele.

IV. Õiguslik analüüs

34. Käesolevas kohtuasjas tõstatatud probleemid seonduvad üldisema maksualaselt „ hübriidüksuste “ probleemiga – need on üksused, mida peetakse ühes riigis maksuõiguslikult läbipaistvateks (üksus kui selline ei ole maksustatav, maksustatakse ainult selle osanikke nende osakute ulatuses) ja teises riigis maksuõiguslikult „ läbipaistmatuteks “ (üksus kui selline on maksustatav)³.

35. Põhikohtuasjas käsitletakse A SCPI-d maksuõiguslikult läbipaistva üksusena riigis, kus ta asutati (Prantsusmaa), ja maksualaselt läbipaistmatu üksusena riigis, kus ta teeb teatud kinnisvarainvesteeringuid (Soome).

36. Kuigi hübriidüksused tõstatavad topeltmaksustamise⁴ vältimise lepingute raames keerukaid koordineerimisprobleeme, piirdub eelotsusetaotluse esitanud kohtu küsimus täpsemalt probleemiga, kas Soome õigusnormid on kooskõlas kapitali vaba liikumise ja asutamisevabadusega.

³ Vt eelkõige Leopoldo Parada, „Hybrid Entities and Conflicts of Allocation of Income within Tax Treaties: Is New Article 1(2) of the OECD Model (Article 3(1) of the MLI) the Best Solution Available?“, *British Tax Review*, 2018, 3, lk 335–376, eriti lk 338 ja 339: „Generally speaking a „hybrid entity“ is an entity that is considered to be a taxable or opaque entity in the country of its establishment, that is, it is an entity which is different from its owners and which is subject to corporate income taxation in its country of organisation. In the other country, however, the same entity is regarded as tax or fiscally transparent, that is, there will be no taxation at the level of the entity but rather there will be at the level of the partners. The same phenomenon of hybridity operates in the opposite direction also. That is to say, an entity can be treated as being tax transparent in the country of its establishment, but considered a taxable entity in the other country. These entities are known as „reserve hybrids entities.““ („Üldjuhul on „hübriidüksus“ selline üksus, mida loetakse riigis, kus see on asutatud, maksustatavaks ehk läbipaistmatuks üksuseks; see tähendab, et tegemist on üksusega, mis on selle omanikest eraldiseisev ja mis on asukohariigis maksustatav äriühingu tulumaksuga. Mõnes teises riigis aga peetakse sellist üksust maksustamise seisukohast läbipaistvaks; see tähendab, et seda ei maksustata üksuse tasandil, vaid hoopis osanike tasandil. Selline hübriidsus toimib ka vastupidises suunas. See tähendab, et üksust koheldakse maksustamise seisukohast läbipaistvana selle asukohariigis, kuid maksustatava üksusena teises riigis. Neid üksusi tuntakse kui „pöördhübriidüksusi.““)

⁴ Vt eelkõige Leopoldo Parada, *op. cit.*, ja Mark Brabazon, „Holding Proteus: Emerging Treaty Practice on Hybrid and Fiscally Transparent Entities“, *British Tax Review*, 2020, 5, lk 670–693.

37. Täpsemalt soovib see kohus sisuliselt teada, kas liikmesriigi maksuõiguses selleks, et investeerimisfondi saaks pidada maksualaselt läbipaistvaks, ette nähtud lepingulise vormi nõue on vastuolus kapitali vaba liikumise ja/või asutamisevabadusega, kuna sellest tulenevalt välistatakse teistes liikmesriikides põhikirjalises vormis asutatud investeerimisfondide suhtes maksuvabastuse kohaldamine, isegi kui need fondid on läbipaistvuse poolest lepingulises vormis asutatud fondidega objektiivselt sarnased.

38. Soome valitsus teeb ettepaneku vastata sellele küsimusele eitavalt, vastupidi komisjonile.

39. Rõhutan, et hübriidüksuste problemaatika ei ole Euroopa Kohtu praktikas uudne. Nimelt puudutas kohtuotsus *Columbus Container Services Belgia* õiguse alusel asutatud äriühingut, mida peeti maksualaselt läbipaistmatuks Belgias (kus sellele kohaldati soodsat koordineerimiskeskuste korda) ja maksualaselt läbipaistvaks Saksamaal, kus oli selle osanike elukoht⁵. See kohtuotsus ei sisalda siiski juhtnööre, mis oleksid käesolevale kohtuasjale ülekantavad, kuna see puudutas konkreetset täiendavat maksu, mis peeti (osanike puhul) Saksamaal kinni Belgias (äriühingule) kohaldatud madala maksumäära tõttu⁶.

40. Ammendavuse huvides märgin veel, et Euroopa Kohus analüüsis maksualaselt läbipaistvatele üksustele riigiabi andmist 25. juuli 2018. aasta kohtuotsuses komisjon *vs. Hispaania* jt.⁷

A. Kohaldatav liikumisvabadus

41. Eelotsusetaotluses viidatakse asutamisevabadusele (ELTL artikkel 49) ja kapitali vabale liikumisele (ELTL artikkel 63). Tuletan meelde, et nende kahe põhivabaduse vastavad kohaldamisalad ei ole tingimata teineteist välistavad⁸. Minu arvates on siiski raske vastu vaielda sellele, et käesolevat kohtuasja tuleb analüüsida üksnes kapitali vaba liikumise seisukohast, nagu Soome valitsus ja komisjon õigesti väitsid.

42. Põhikohtuasjas seisnevad A SCPI kavandatud investeeringud esiteks osaluse omandamises Soome kinnisvaraühingutes ja teiseks otseinvesteeringutes Soomes asuvasse kinnisvarasse⁹.

43. Mis puutub otseinvesteeringutesse teises liikmesriigis asuvasse kinnisvarasse, siis need kuuluvad kapitali vaba liikumise valdkonda, nagu ma selgitasin oma ettepanekus liidetud kohtuasjades *SEGRO* ja *Horváth*¹⁰. Seda määratlust on kinnitatud ka sellest ettepanekust hilisemas kohtupraktikas.¹¹

44. Mis puutub osaluse omandamisse teises liikmesriigis asutatud äriühingutes, siis tuleneb väljakujunenud kohtupraktikast, et riigisisised õigusnormid, mida kohaldatakse *ainult* niisuguse osaluse omandamise suhtes, mis võimaldab kindlalt mõjutada äriühingu otsuseid ja otsustada

⁵ 6. detsembri 2007. aasta kohtuotsus (C-298/05, EU:C:2007:754, punktid 13–20). Vt ka kohtujurist Mengozzi ettepanek kohtuasjas *Columbus Container Services* (C-298/05, EU:C:2007:197, punktid 19–25).

⁶ 6. detsembri 2007. aasta kohtuotsus *Columbus Container Services* (C-298/05, EU:C:2007:754, punktid 35–37).

⁷ 25. juuli 2018. aasta kohtuotsus (C-128/16 P, EU:C:2018:591).

⁸ Vt näiteks 21. jaanuari 2010. aasta kohtuotsus *SGI* (C-311/08, EU:C:2010:26, punktid 23–30) ning minu ettepanek kohtuasjas komisjon *vs. Ungari* (põllumajandusmaa kasutusvaldus) (C-235/17, EU:C:2018:971, punktid 47–49).

⁹ Vt käesoleva ettepaneku punkt 19.

¹⁰ C-52/16 ja C-113/16 (EU:C:2017:410, punktid 50–57).

¹¹ Vt eelkõige 18. jaanuari 2018. aasta kohtuotsus *Jahin* (C-45/17, EU:C:2018:18, punkt 22); 6. märtsi 2018. aasta kohtuotsus *SEGRO* ja *Horváth* (C-52/16 ja C-113/16, EU:C:2018:157, punktid 52–60) ning 21. mai 2019. aasta kohtuotsus komisjon *vs. Ungari* (põllumajandusmaa kasutusvaldus) (C-235/17, EU:C:2019:432, punktid 54 ja 55).

äriühingu tegevuse üle, kuuluvad asutamisvabaduse alla. Seevastu riigisiseseid õigusnorme, mida kohaldatakse osaluste suhtes, mis on omandatud ainsa kavatsusega teha finantspaigutus, soovimata mõjutada asjaomase ettevõtja juhtimist ja kontrolli, tuleb hinnata üksnes kapitali vaba liikumise seisukohast¹².

45. Põhikohtuasjas ei ole Soome õigusnormid aga kohaldatavad *ainult* sellise osaluse omandamisele, mis võimaldab kindlalt mõjutada äriühingu otsuseid ja otsustada äriühingu tegevuse üle. Asjasse puutuvad maksuõigusnormid on mõeldud kohaldamiseks tulu suhtes, mis on saadud *igasugusest* osalusest Soome äriühingus, sõltumata osaluse suurusest¹³.

46. Seega tuleb eespool viidatud kohtupraktika kohaselt analüüsida Soome kinnisvaraga tegelevates äriühingutes osaluse omandamise maksualast kohtlemist üksnes kapitali vaba liikumise seisukohast.

47. Igaks juhuks täpsustan siiski, et järgnevalt esitatud arutluskäik on asjakohane ka asutamisvabaduse kontekstis.

B. Kapitali vaba liikumise piirangu olemasolu

48. Euroopa Kohtu väljakujunenud kohtupraktika kohaselt kuuluvad sellised piirangud, mis võivad pärssida mitteresidendi tahet investeerida liikmesriiki või pärssida selle liikmesriigi residendi tahet investeerida teise liikmesriiki, kapitali vaba liikumise piiranguna ELTL artikli 63 lõikega 1 keelatud meetmete hulka¹⁴.

49. Liikmesriikide maksusüsteemide vahelised lihtsad *erinevused* ei ole seevastu piisavad selleks, et tuvastada sellise piirangu olemasolu. Nimelt, kui liidu tasandil ei ole ühtlustamist toimunud, ei kujuta ebasoodne olukord, mis võib tuleneda eri liikmesriikide maksualase pädevuse paralleelsest teostamisest, endast liikumisvabaduste piirangut, kui selline pädevuse teostamine ei ole diskrimineeriv¹⁵.

50. Samas mõttes on Euroopa Kohus täpsustanud, et kapitali vaba liikumist ei saa käsitada nii, et liikmesriik on kohustatud kehtestama oma maksuõigusnormid sõltuvalt teise liikmesriigi normidest, et igal juhul oleks tagatud maksustamine, mis kaotab kõik riigisisestest maksualastest õigusaktidest tulenevad erinevused, kusjuures maksumaksja otsused teise liikmesriiki investeerimise kohta võivad olla selle maksumaksja jaoks igal üksikjuhul rohkem või vähem soodsad või ebasoodsad¹⁶.

¹² Vt eelkõige 13. novembri 2012. aasta kohtuotsus *Test Claimants in the FII Group Litigation* (C-35/11, EU:C:2012:707, punktid 91 ja 92); 20. detsembri 2017. aasta kohtuotsus *Deister Holding ja Juhler Holding* (C-504/16 ja C-613/16, EU:C:2017:1009, punkt 78) ning 3. septembri 2020. aasta kohtuotsus *Vivendi* (C-719/18, EU:C:2020:627, punktid 40 ja 41).

¹³ Vt käesoleva ettepaneku punkt 10.

¹⁴ Vt eelkõige 13. märtsi 2014. aasta kohtuotsus *Bouanich* (C-375/12, EU:C:2014:138, punkt 43); 26. mai 2016. aasta kohtuotsus *NN (L) International* (C-48/15, EU:C:2016:356, punkt 44 ja seal viidatud kohtupraktika) ning 6. märtsi 2018. aasta kohtuotsus *SEGRO ja Horváth* (C-52/16 ja C-113/16, EU:C:2018:157, punkt 65 ja seal viidatud kohtupraktika).

¹⁵ Vt eelkõige 16. juuli 2009. aasta kohtuotsus *Damseaux* (C-128/08, EU:C:2009:471, punkt 27 ja seal viidatud kohtupraktika); 8. detsembri 2011. aasta kohtuotsus *Banco Bilbao Vizcaya Argentaria* (C-157/10, EU:C:2011:813, punkt 38 ja seal viidatud kohtupraktika); 21. novembri 2013. aasta kohtuotsus *X* (C-302/12, EU:C:2013:756, punkt 28) ning 26. mai 2016. aasta kohtuotsus *NN (L) International* (C-48/15, EU:C:2016:356, punkt 47 ja seal viidatud kohtupraktika).

¹⁶ 7. novembri 2013. aasta kohtuotsus *K* (C-322/11, EU:C:2013:716, punkt 80); 30. jaanuari 2020. aasta kohtuotsus *Köln-Aktienfonds Deka* (C-156/17, EU:C:2020:51, punkt 72) ja 30. aprilli 2020. aasta kohtuotsus *Société Générale* (C-565/18, EU:C:2020:318, punkt 35).

51. Teisisõnu ei saa pelki erinevusi liikmesriikide maksupoliitikas pidada liikumisvabadustega vastuolus olevaks, kuna puudub liidu tasandil ühtlustamine.

52. Põhikohtuasjas oleks sellise olukorraga tegemist juhul, kui Soome maksusüsteem ei näeks ette maksualase läbipaistvuse mehhanismi. Niisugusel juhul ei saa asjaolu, et äriühing, mis on asutatud Prantsusmaal, kus ta on maksualaselt läbipaistev, ei saa kasutada Soomes sarnast mehhanismi, kui ta otsustab teha seal kinnisvarainvesteeringuid, kvalifitseerida kapitali liikumise piiranguks.

53. Probleem, mida käsitlen, on siiski teist laadi. Põhikohtuasja puhul näeb Soome maksusüsteem tõepoolest ette maksualase läbipaistvuse mehhanismi. Prantsusmaal asuv investeerimisfond A SCPI ei saa seda kasutada põhjusel, et ta ei vasta Soome õigusnormides ette nähtud *kohaldatavuse kriteeriumidele*.

54. Sellisel juhul ei ole enam probleem liikmesriikide maksusüsteemide lahknevuses, vaid küsimus on selles, kas liikmesriigi maksusüsteemis (käesoleval juhul Soome maksusüsteemis) kehtestatud kohaldatavuse kriteeriumid on liikumisvabadustega kooskõlas¹⁷.

55. Põhikohtuasja asjaoludel ei laiene A SCPI suhtes maksualase läbipaistvuse mehhanism põhjendusel, et ta ei ole asutatud lepingulises vormis. Eelotsusetaotluse esitanud kohus küsibki selle kohaldatavuse kriteeriumi õiguspärasuse kohta.

56. Käesoleva ettepaneku punktis 48 viidatud kohtupraktikat arvestades ei ole minu arvates mingit kahtlust, et selline maksualane läbipaistvus, nagu on sätestatud tulumaksuseaduse §-s 20a, kujutab endast kapitali vaba liikumise piirangut. See nõue võib nimelt pärssida teistes liikmesriikides põhikirjalises vormis asutatud investeerimisfondide soovi teha investeeringuid Soome.

57. Tuletan siinkohal meelde, et riigisisised õigusnormid, mida kohaldatakse vahet tegemata nii residendist kui ka mitteresidendist ettevõtjate suhtes, võivad siiski kujutada endast kapitali vaba liikumise piirangut. Euroopa Kohtu praktikast tuleneb nimelt, et isegi vahetegemine, mis põhineb objektiivsetel kriteeriumidel, võib tegelikult kahjustada piiriüleseid olukordi¹⁸.

58. Põhikohtuasjas on pärssiv mõju tingitud maksualase läbipaistvuse mehhanismi kohaldamisalast välja jätmisest ja sellest tulenevalt Soomes tulumaksu tasumise kohustusest, mis kehtib teises liikmesriigis põhikirjalises vormis asutatud investeerimisfondide suhtes, eriti kui need fondid on oma päritoluliikmesriigis maksualaselt läbipaistvad.

59. Selline teistes liikmesriikides asuvate põhikirjaliste fondide maksualase kohtlemise erinevus (maksualane läbipaistvus päritoluliikmesriigis, maksualane läbipaistmatus Soomes) võib tekitada maksualaselt märkimisväärsed negatiivseid tagajärgi ja pärssida seega nende fondide tahet teha investeeringuid Soome.

60. Täpsemalt on maksualane läbipaistvus enamikul juhtudest teadlik valik, mille teevad investorid, kes vastavalt sellele valikule struktureerivad oma investeerimisstrateegia. Sellises olukorras pärsib ühes liikmesriigis maksualase läbipaistvuse välistamine investeerimist sellesse

¹⁷ Vt selle kohta 30. jaanuari 2020. aasta kohtuotsus Köln-Aktienfonds Deka (C-156/17, EU:C:2020:51, punktid 45 ja 46).

¹⁸ Vt selle kohta eelkõige 4. juuni 2002. aasta kohtuotsus komisjon vs. Prantsusmaa (C-483/99, EU:C:2002:327, punktid 39–42); 13. mai 2003. komisjon vs. Ühendkuningriik (C-98/01, EU:C:2003:273, punkt 47); 11. novembri 2010. aasta kohtuotsus komisjon vs. Portugal (C-543/08, EU:C:2010:669, punktid 68–72) ja 30. jaanuari 2020. aasta kohtuotsus Köln-Aktienfonds Deka (C-156/17, EU:C:2020:51, punkt 55).

riiki, kuna selline välistamine on vastuolus investorite strateegiaga. Just selle pärssiva mõju tõttu esitaski A SCPI põhikohtuasjas kaebuse maksuhalduri siduva eelotsuse peale, millega keelduti tema puhul kohaldamast maksualast läbipaistvust.

61. Täielikkuse huvides täpsustan veel, et ei ole välistatud, et tulumaksuseaduse §-s 20a ette nähtud lepingulise vormi nõue on investeerimisfondide päritolu alusel *kaudselt diskrimineeriv*, nagu rõhutas komisjon.

62. Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt ei keela EL toimimise lepinguga tagatud liikumisvabadused mitte ainult otsest (või ilmselget) diskrimineerimist päritolu alusel, vaid ka igasuguse kaudses (või varjatud) vormis diskrimineerimise, mis – kuigi see põhineb näiliselt neutraalsetel kriteeriumidel – toob faktiliselt kaasa samasuguse tagajärje¹⁹.

63. Lepingulise vormi nõue on aga kaudselt diskrimineeriv juhul, kui investeerimisfondide suhtes kohaldatavates (muudes kui maksustamist reguleerivates) Soome õigusaktides on nõutud, et investeerimisfondid peavad olema asutatud lepingu alusel²⁰. Sellisel juhul oleksid nimelt tulumaksuseaduse §-s 20a ette nähtud maksualase läbipaistvuse mehhanismi kohaldamisalast välja jäetud ainult teistes liikmesriikides (põhikirjalises vormis) asutatud investeerimisfondid. Seda kaudset diskrimineerivat mõju võib isegi tugevdada see, et päritoluliikmesriigis on teatud investeerimisfondide puhul nõutav, et need peavad olema asutatud põhikirjalises vormis²¹.

64. Vastuseks selle kohta Euroopa Kohtu esitatud mitmele küsimusele, märkis Soome valitsus siiski, et Soome õigusnormidega on lubatud asutada investeerimisfonde põhikirjalises vormis, arvestades, et sellised fondid on sel juhul tulumaksuseaduse §-s 20a ette nähtud maksualase läbipaistvuse mehhanismi kohaldamisalast välja jäetud samamoodi nagu teistes liikmesriikides põhikirjalises vormis asutatud fondid. Kui see on tõesti nii – mida peab kontrollima eelotsusetaotluse esitanud kohus –, leian, et kaudseks diskrimineerimiseks kvalifitseerimine tuleb välistada.

65. Rõhutan, et igal juhul ei ole kaudseks diskrimineerimiseks kvalifitseerimine esitatud küsimusele vastamisel määrava tähtsusega, kuna minu arvates on eespool esitatud põhjustel vaieldamatult tegemist kapitali vaba liikumise piirangu olemasoluga.

C. Lepingulises vormis ja põhikirjalises vormis olevate investeerimisfondide võrreldavus

66. ELTL artikli 65 lõike 1 punkt a näeb ette, et ELTL artikli 63 sätteid ei mõjuta liikmesriikide õigust „kohaldada oma maksuseaduste vastavaid sätteid, mis eristavad maksumaksjaid nende elukoha või nende kapitali investeerimise koha põhjal“.

67. Selle kapitali vabast liikumisest ette nähtud erandi – mida tuleb juba erandiks olemise tõttu tõlgendada kitsalt – ulatus on sõnaselgelt piiratud ELTL artikli 65 lõikega 3, mille kohaselt selle artikli lõikes 1 märgitud riigisisest meetmed „ei tohi kujutada endast suvalise diskrimineerimise vahendit ega varjatud piirangut kapitali ja maksete vabale liikumisele“.

¹⁹ Vt eelkõige 12. veebruari 1974. aasta kohtuotsus Sotgiu (152/73, EU:C:1974:13, punkt 11); 3. veebruari 1982. aasta kohtuotsus Seco ja Desquenue & Giral (62/81 ja 63/81, EU:C:1982:34, punkt 8); 13. juuni 2002. aasta kohtuotsus Sea-Land Service ja Nedlloyd Lijnen (C-430/99 ja C-431/99, EU:C:2002:364, punkt 36) ning 25. veebruari 2021. aasta kohtuotsus Novo Banco (C-712/19, EU:C:2021:137, punkt 31).

²⁰ Vt selle kohta eelotsusetaotluse esitanud kohtu esitatud andmed, mis on kokku võetud käesoleva ettepaneku punktides 28–30.

²¹ Eelotsusetaotluse esitanud kohtu selgituste kohaselt näib, et põhikohtuasjas oli A SCPI puhul nõutav, et ta pidi olema Prantsuse õiguse alusel asutatud põhikirjalises vormis. Vt käesoleva ettepaneku punkt 25.

68. Seega tuleb ELTL artikli 65 lõike 1 punkti a alusel lubatud erinevat kohtlemist eristada diskrimineerimisest, mis on ELTL artikli 65 lõikega 3 keelatud. Selle kohta tuleneb kohtupraktikast, et selleks, et selliseid maksuõigusnorme, nagu põhikohtuasjas, saaks pidada kapitali vaba liikumist käsitlevate aluslepingu sätetega kooskõlas olevaks, peab nendest tulenev erinev kohtlemine puudutama olukordi, mis ei ole objektiivselt võrreldavad, või peab see olema põhjendatud ülekaaluka üldise huviga²².

69. Samuti Euroopa Kohtu praktika kohaselt tuleb piiriülese olukorra ja riigisisese olukorra sarnasust hinnata asjaomaste riigisiseste sätete eesmärgist lähtudes²³.

70. Seda kohtupraktikat kohaldades tuleb seega kontrollida, kas teistes liikmesriikides põhikirjalises vormis asutatud investeerimisfondid (mis on tulumaksuseaduse §-s 20a kehtestatud maksualase läbipaistvuse mehhanismi kohaldamisalast välja jäetud) on riigisiseste maksuõigusnormide seisukohast sarnases olukorras lepingulises vormis asutatud Soome investeerimisfondidega (mille suhtes seda mehhanismi kohaldatakse).

71. Rõhutan kohe, et eelotsusetaotluse esitanud kohtu küsimus põhineb sõnaselgelt eeldusel, et selline investeerimisfond nagu A SCPI, mis on küll asutatud põhikirjalises vormis, *on tõepoolest* Soomes lepingulises vormis asutatud investeerimisfondidega *sarnases olukorras*. Selle küsimuse sõnastuse kohaselt, kui nende investeerimisfondide õiguslik vorm välja arvata, „ei ole nende investeerimisfondide ja Soome investeerimisfondide olukorra vahel teist olulist erinevust“.

72. Lisan, et minu arvates ei ole mingit kahtlust, et *mõned* põhikirjalises vormis asutatud investeerimisfondid on niisuguse maksualase läbipaistvuse mehhanismi kohaldamise seisukohast, nagu on ette nähtud tulumaksuseaduse §-s 20a, tegelikult sarnased lepingulises vormis asutatud investeerimisfondidega.

73. Maksualase läbipaistvuse mehhanismi eesmärk on viia asjaomaste üksuste maksualane kohtlemine vastavusse nende õigusliku tegelikkusega. Teisisõnu on eesmärk *maksualaselt* läbipaistvalt kohelda teatavaid üksusi, mis on *õiguslikult* läbipaistvad.

74. Just see ongi tulumaksuseaduse § 20a eesmärk. Nagu eelotsusetaotluse esitanud kohus selgitas, vabastab see säte maksust teatud üksused, kes ei ole iseseisvad juriidilised isikud, vaid lihtsalt varakogumid, mis on asutatud teatud hulga kokku koondunud osanike poolt investeeringute tegemiseks²⁴.

75. Seega on selle maksualase läbipaistvuse mehhanismi eesmärk vabastada tulumaksust teatavad koordineerimisstruktuurid, mis ei ole praktikas tegelik vaheaste majandustegevuse ja investorite vahel. Nagu Soome valitsus selgitas, on tulumaksuseaduse § 20a eesmärk käsitleda sellistesse fondidesse tehtud investeeringut osanike „otseinvesteeringutena“ alusvarasse.

²² Vt eelkõige 10. mai 2012. aasta kohtuotsus Santander Asset Management SGIIC jt (C-338/11–C-347/11, EU:C:2012:286, punkt 23 ja seal viidatud kohtupraktika); 21. juuni 2018. aasta kohtuotsus Fidelity Funds jt (C-480/16, EU:C:2018:480, punkt 48) ning 30. aprilli 2020. aasta kohtuotsus Société Générale (C-565/18, EU:C:2020:318, punkt 24).

²³ Vt eelkõige 12. juuni 2018. aasta kohtuotsus Bevola ja Jens W. Trock (C-650/16, EU:C:2018:424, punkt 32); 4. juuli 2018. aasta kohtuotsus NN (C-28/17, EU:C:2018:526, punkt 31 ja seal viidatud kohtupraktika) ning 26. veebruari 2019. aasta kohtuotsus X (kolmandas riigis asuvad vaheäriühingud) (C-135/17, EU:C:2019:136, punkt 64 ja seal viidatud kohtupraktika).

²⁴ Vt käesoleva ettepaneku punkt 29.

76. Selliste läbipaistvate lepingulises vormis struktuuride vastandiks on aktsiaselts. Klassikaliselt tunnistatakse sellist äriühingut juriidilise isikuna; tal on õigusvõime; tal on omakapital; tal on otsustusõigus nii investeringute kui ka kasumi jaotamise üle; ning tema aktsionäridel on piiratud vastutus (oma investeringu ulatuses).

77. Seega moodustavad aktsiaseltsid erinevalt lepingulistest investeerimisfondidest läbipaistmatu vaheastme, mis jääb majandustegevuse ja investorite vahele. Sellel põhjusel on aktsiaseltsid üldjuhul tulumaksukohustuslased, arvestades, et jaotatud kasum dividendide kujul maksustatakse aktsionäridelt eraldi. Õiguslikult läbipaistmatut aktsiaseltsi koheldakse ka maksualaselt läbipaistmatult.

78. Nende kahe äärmusliku struktuuri (ühelt poolt lepinguliste kokkulepete läbipaistvus, teiselt poolt aktsiaseltside läbipaistmatus) vahele jääb mitut tüüpi koos eksisteerivaid struktuure, mida iseloomustab suurem või väiksem läbipaistvus.

79. Just selles osas vääribki tulumaksuseaduse §-s 20a ette nähtud lepingulise vormi nõue minu arvates kriitikat liigse formalismi tõttu.

80. Muidugi ei ole mingit kahtlust, et teatavaid põhikirjalises vormis asutatud üksusi võib pidada läbipaistmatuteks, kui nende toimimisviis on lähedane klassikalise aktsiaseltsi omale, nagu on eespool kirjeldatud (juriidiline isik, õigusvõime, omakapital, otsustusõigus investeringute ja kasumi jaotamise üle, piiratud vastutus).

81. Siiski on teised põhikirjalises vormis asutatud üksused läbipaistvuse mõttes sarnased üksustega, mis on asutatud lepingu vormis.

82. Näiteks piisab sellest, kui viidata põhikohtuasjas kõne all oleva investeerimisfondi, nimelt A SCPI tunnustele, nagu neid on kirjeldanud eelotsusetaotluse esitanud kohus²⁵. Kuigi see üksus on asutatud põhikirjalises vormis, näib mulle nimelt, et seda üksust iseloomustab suur läbipaistvus. Esiteks ei ole A SCPI-l õigusvõimet (ta ei saa teha õigustoimingut või olla kohtus menetlusosaliseks). Teiseks makstakse A SCPI puhaskasum igal aastal välja investoritele. Kolmandaks, kuigi A SCPI vastutab kohustuste eest kolmandate isikute ees, on investoritel selles osas teisene vastutus.

83. Vaatamata põhikirjalisele vormile on niisuguste tunnustega investeerimisfond minu arvates läbipaistvuse mõttes võrreldav investeerimisfondiga, mis on asutatud lepingulises vormis. Nimelt on selline üksus lihtsalt koordineerimisstruktuur, mis ei kujuta tegelikku vaheastet teostatava majandustegevuse ja investorite vahel. Asjaolu, et kasumi jaotamise peab formaalselt otsustama üldkoosolek, ei ole minu arvates selles osas määrav²⁶, tingimusel et suurem osa puhaskasumist makstakse igal aastal tegelikult investoritele välja²⁷.

84. Teisisõnu, kuna tulumaksuseaduse § 20a piirdub läbipaistvuse formaalse mõistega, mis keskendub lepingulise vormi nõudele, välistab see teatavad põhikirjalises vormis asutatud investeerimisfondid, mis on praktikas sama „läbipaistvad“ nagu lepingulises vormis asutatud investeerimisfondid. Selles mõttes näeb see säte ette meelevaldse sarnaste olukordade erineva kohtlemise.

²⁵ Vt käesoleva ettepaneku punktid 16 ja 17.

²⁶ Vt käesoleva ettepaneku punktid 17 ja 23.

²⁷ See nõue on teatud kinnisvarasse investeerimise fondide puhul tõepoolest ette nähtud tulumaksuseaduse § 20a neljandas lõigus.

85. Eespool esitatud arutluskäigu õigsust kinnitab minu arvates hiljutine kohtuotsus Veronsaajien oikeudenvalvontayksikkö (eurofondide makstud tulud), nagu komisjon õigesti rõhutas²⁸. See kohtuotsus ei puudutanud küll investeerimisfondidele kohaldatavat maksustamiskorda, vaid nende fondide jaotatavat tulu. Euroopa Kohus otsustas siiski sõnaselgelt, et selles kontekstis „ei ole Luksemburgi õiguse alusel asutatud [muutuva põhikapitaliga investeerimisühing (société d’investissement à capital variable (SICAV))] selle *põhikirjalisest vormist* tulenevalt teistsuguses olukorras võrreldes Soome õiguse alusel asutatud [väärtpaberitesse ühiseks investeerimiseks loodud ettevõtja (eurofondiga) (organisme de placement collectif en valeurs mobilières (OPCVM)], mis on asutatud *lepingulise fondina*“²⁹.

86. Teisisõnu ja sarnaselt minu ettepanekule käesolevas kohtuasjas, on Euroopa Kohus otsustanud, et investeerimisfondi õigusliku vormi järgi vahetegemine kujutab endast selles kontekstis meelevaldset sarnaste olukordade erinevat kohtlemist.

87. Täpsustan igaks juhuks, et liikmesriigil on õigus – tingimusel, et ta järgib liidu õigusnormidest tulenevaid kohustusi – seada maksualase läbipaistvuse tingimuseks sisulised läbipaistvuse kriteeriumid. Juhin selles osas tähelepanu eelkõige kõnealuse üksuse õigusvõime puudumisele, suurema osa iga-aastase puhaskasumi jaotamise kohustusele või ka osanike piiratud vastutuse puudumisele.

88. Põhjendamaks oma seisukohta, et lepingulises vormis ja põhikirjalises vormis investeerimisfondid ei ole sarnases olukorras, kinnitas Soome valitsus, et lepingulises vormis investeerimisfondid pakuvad investoritele suuremat kindlust eelkõige pankroti korral, võimaldades neil olla otseselt asjaomase vara omanikud.

89. See väide mind ei veena. Nagu komisjon õigesti rõhutas, ei ole Soome valitsus esitanud ühtegi konkreetset põhjust, miks asjaolu, et isik on otseselt alusvara omanik, pakub lepingulise fondi raames rahaliste raskuste korral suuremat kindlust kui asjaolu, et ta on osakute omanik põhikirjalises investeerimisfondis. Rõhutan sellega seoses, et lepingulised investeerimisfondid ei võimalda piirata investorite vastutust finantsraskuste korral, vastupidi teatavatele põhikirjalistele fondidele (nimelt aktsiaseltsi vormis loodud fondidele).

90. Igal juhul, ja nagu ma eespool selgitasin, on Soome valitsusel lubatud kehtestada sisulised kriteeriumid, mida peavad investorite turvalisuse tagamiseks järgima kõik (nii lepingulised kui põhikirjalised) investeerimisfondid, kes soovivad, et neid koheldaks maksualaselt läbipaistvatena. Ma juhin näiteks tähelepanu nõudele, et need fondid peavad olema liikmesriigi finantsturgude järelevalveasutuse järelevalve all, nagu A SCPI põhikohtuasjas³⁰.

D. Ülekaalukal üldisel huvil põhineva õigustuse puudumine

91. Täheldasin, et selline investeerimisfondi lepingulise vormi nõue, nagu on maksualase läbipaistvuse kohaldamise tingimusena sätestatud tulumaksuseaduse §-s 20a, kujutab endast kapitali vaba liikumise piirangut. Ma näitasin ka, et see nõue tähendab meelevaldset sarnaste olukordade erinevat kohtlemist, nimelt samasuguse läbipaistvusega investeerimisfondide puhul, olenemata sellest, kas need on asutatud lepingulises või põhikirjalises vormis.

²⁸ 29. aprilli 2021. aasta kohtuotsus (C-480/19, EU:C:2021:334).

²⁹ 29. aprilli 2021. aasta kohtuotsus Veronsaajien oikeudenvalvontayksikkö (eurofondide makstud tulud) (C-480/19, EU:C:2021:334, punkt 54), kohtujuristi kursiiv.

³⁰ Vt käesoleva ettepaneku punkt 16.

92. Jääb veel kontrollida, kas see on õigustatud ülekaaluka üldise huvi tõttu.

93. Euroopa Kohus on korduvalt otsustanud, et kapitali vaba liikumist piiravad riigisisised meetmed võivad olla õigustatud ühel ELTL artiklis 65 nimetatud põhjusel või ülekaaluka üldise huvi tõttu, tingimusel et need meetmed on taotletava eesmärgi saavutamiseks sobivad ega lähe kaugemale sellest, mis on eesmärgi saavutamiseks vajalik³¹.

94. Mind ei veena ükski Euroopa Kohtule toimikus esitatud põhjendustest.

95. Esiteks märkis eelotsusetaotluse esitanud kohus, et tulumaksuseaduse § 20a vastuvõtmise aluseks olnud valitsuse ettepanekus mainitud eesmärkide hulgas oli soov kehtestada täpsemad kriteeriumid maksualase läbipaistvuse mehhanismi kohaldamiseks välismaiste investeerimisfondide suhtes. See uus säte võimaldas seega suurendada maksustamise ootuspärasust ja õiguskindlust. Sellega vähendati ka halduskoormust.

96. Samamoodi väitis Soome valitsus Euroopa Kohtus, et maksuvabastuse täpse piiritlemise ning maksujärelevalve ja maksukogumise tõhususe tagamise vahel on seos.

97. Minu arvates ei saa soov suurendada õiguskindlust mingil juhul kujutada endast õiguspärasest põhjust, mis võiks liikumisvabaduste piiramist õigustada. Kui see nii oleks, võiksid liikmesriigid vabalt kehtestada selliseid piiranguid, tingimusel et need on ette nähtud eeskirjadega, millega tagatakse õiguskindluse kõrge tase.

98. Euroopa Kohus on küll mitu korda otsustanud, et riigisiseste õigusnormidega seotud õiguskindluse *puudumine* võib osutada liidu õigusega vastuolus olevaks. Vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale peavad liidu õigusega kaetud valdkondades liikmesriikide õigusnormid olema sõnastatud üheselt mõistetavalt, mis lubab asjaomastel isikutel oma õigusi ja kohustusi selgelt ja täpselt teada ning liikmesriikide kohtutel tagada nende järgimine³².

99. Siiski ei tähenda see kohtupraktika kuidagi, et õiguskindluse eesmärk võiks õigustada liikumisvabaduste piiramist, mis tuleneb asjaomaste riigisiseste õigusnormide muudest aspektidest.

100. Lisaks, nagu komisjon õigesti märkis, ei saa haldus- või praktilised raskused iseenesest õigustada asutamislepinguga tagatud põhivabaduse riivet³³.

101. Teiseks viitas Soome valitsus lühidalt maksusüsteemi ühtsuse eesmärgile, rõhutades sellega seoses, et maksuvabastus puudutab investeerimisfonde, mida on võimalik asutada Soome õigusnormide alusel, ja kõiki nendega samastatavaid välismaised fonde.

³¹ Vt eelkõige 1. oktoobri 2009. aasta kohtuotsus Woningstichting Sint Servatius (C-567/07, EU:C:2009:593, punkt 25); 25. oktoobri 2012. aasta kohtuotsus komisjon vs. Belgia (C-387/11, EU:C:2012:670, punkt 74); 22. oktoobri 2013. aasta kohtuotsus Essent jt (C-105/12–C-107/12, EU:C:2013:677, punkt 50) ning 16. juuli 2020. aasta kohtuotsus Adusbef jt (C-686/18, EU:C:2020:567, punkt 105).

³² Vt eelkõige 30. jaanuari 1985. aasta kohtuotsus komisjon vs. Taani (143/83, EU:C:1985:34, punkt 10); 26. veebruari 1991. aasta kohtuotsus komisjon vs. Itaalia (C-120/88, EU:C:1991:74, punkt 11); 6. märtsi 2003. aasta kohtuotsus komisjon vs. Luksemburg (C-478/01, EU:C:2003:134, punkt 20) ja 15. aprilli 2021. aasta kohtuotsus Finanzamt für Körperschaften Berlin (C-868/19, ei avaldata, EU:C:2021:285, punkt 50).

³³ Vt eelkõige 16. detsembri 1986. aasta kohtuotsus komisjon vs. Kreeka (124/85, EU:C:1986:490, punkt 12); 12. juuli 1990. aasta kohtuotsus komisjon vs. Itaalia (C-128/89, EU:C:1990:311, punkt 22); 27. novembri 2008. aasta kohtuotsus Papillon (C-418/07, EU:C:2008:659, punkt 54) ja 3. juuli 2019. aasta kohtuotsus Delfarma (C-387/18, EU:C:2019:556, punkt 30).

102. Ka see argument tuleb tagasi lükata. Väljakujunenud kohtupraktikast tulenevalt peab selleks, et niisugusele põhjendusele tuginev argument oleks vastuvõetav, olema otsene seos kõnealuse maksusoodustuse ja soodustust tasakaalustava konkreetse maksu vahel, ja otsest seost hinnates tuleb lähtuda asjaomaste õigusnormide eesmärgist³⁴.

103. Piisab, kui märkida, et Soome valitsus ei ole tuginenud sellise otsese seose olemasolule, mis on sellise õigustuse kasutamiseks vajalik.

104. Lõpuks ja kolmandaks võib eelotsusetaotluse esitanud kohtu selgituste kohaselt Soome investeerimisfondide suhtes teistes liikmesriikides kohaldada rangemaid õigusnorme kui see, mida kohaldatakse Soomes välismaistele fondidele, mis tekitab probleemi konkurentsi neutraalsuse seisukohast. Üks tulumaksuseaduse § 20a eesmärkidest on asetada Soome fondid ja välismaised fondid võrdsesse seisu.

105. Nagu aga komisjon sisuliselt märkis, tuleneb Euroopa Kohtu praktikast, et liikmesriigis ebasoodsat maksualast kohtlemist, mille puhul on tuvastatud, et see on vastuolus liikumisvabadustega, ei saa pidada liidu õigusega kooskõlas olevaks põhjusel, et teises liikmesriigis on maksusoodustused võimalikud³⁵.

106. Ammendavuse huvides täpsustan veel, et kohtuotsuse Köln-Aktienfonds Deka³⁶ punktist 43 ei ole võimalik leida ühtegi õigustust. Euroopa Kohus selles kohtuotsuses küll täpsustas, et liikmesriigid võivad investeerimisfondide kasutamise soodustamiseks ette näha nendele fondidele kohaldatava maksustamise erikorra.

107. Siiski tuleb selle täpsustuse ulatust, mis kuulub sissejuhatavate kaalutluste hulka, mille Euroopa Kohus esitas enne esitatud küsimustele vastamist, mõista selle kohtuotsuse järgmistest punktidest lähtudes. Euroopa Kohus tuletab selles kohtuotsuses meelde, et on liikmesriigid oma maksualase sõltumatuse teostamisel kohustatud järgima liidu õigusest tulenevaid nõudeid, eriti neid, mis on kehtestatud kapitali vaba liikumist käsitlevate aluslepingu sätetega³⁷.

108. Euroopa Kohus lisab, et järelikult *ei tohi* investeerimisfondidele erikorra kehtestamine, eriti selle korra kohaldamiseks nõutavate tingimuste laad ja selleks nõutavad tõendid, *kujutada endast kapitali vaba liikumise piirangut*³⁸.

109. Teisisõnu ei kujuta sellise korra kehtestamine endast mõjuvat põhjust, mis võimaldaks õigustada kapitali vaba liikumise piirangut.

110. Eeltoodut arvestades tuleb asuda seisukohale, et kapitali vaba liikumise piirang, mis tuleneb nõudest, et maksualase läbipaistvuse tingimuseks on seatud lepinguline vorm, ei ole põhjendatud ülekaaluka üldise huviga.

³⁴ Vt eelkõige 28. jaanuari 1992. aasta kohtuotsus Bachmann (C-204/90, EU:C:1992:35, punkt 21); 14. septembri 2006. aasta kohtuotsus Centro di Musicologia Walter Stauffer (C-386/04, EU:C:2006:568, punkt 53 ja seal viidatud kohtupraktika); 12. juuni 2018. aasta kohtuotsus Bevola ja Jens W. Trock (C-650/16, EU:C:2018:424, punkt 45) ning 13. novembri 2019. aasta kohtuotsus College Pension Plan of British Columbia (C-641/17, EU:C:2019:960, punkt 87).

³⁵ Vt selle kohta eelkõige 28. jaanuari 1986. aasta kohtuotsus komisjon vs. Prantsusmaa (270/83, EU:C:1986:37, punkt 21); 26. oktoobri 1999. aasta kohtuotsus Eurowings Luftverkehr (C-294/97, EU:C:1999:524, punkt 44); 15. juuli 2004. aasta kohtuotsus Lenz (C-315/02, EU:C:2004:446, punkt 43); 12. septembri 2006. aasta kohtuotsus Cadbury Schweppes ja Cadbury Schweppes Overseas (C-196/04, EU:C:2006:544, punkt 49) ning 8. novembri 2007. aasta kohtuotsus Amurta (C-379/05, EU:C:2007:655, punktid 75 ja 78).

³⁶ 30. jaanuar 2020. aasta kohtuotsus (C-156/17, EU:C:2020:51).

³⁷ 30. jaanuari 2020. aasta kohtuotsus Köln-Aktienfonds Deka (C-156/17, EU:C:2020:51, punkt 45).

³⁸ 30. jaanuari 2020. aasta kohtuotsus Köln-Aktienfonds Deka (C-156/17, EU:C:2020:51, punkt 46).

V. Ettepanek

111. Eeltoodud kaalutlusi arvestades teen Euroopa Kohtule ettepaneku vastata Helsingin hallinto-oikeusi (Helsingi halduskohus, Soome) eelotsuse küsimusele järgmiselt:

ELTL artikleid 63 ja 65 tuleb tõlgendada nii, et liikmesriigi maksuõiguses selleks, et investeerimisfondi saaks pidada maksualaselt läbipaistvaks, ette nähtud lepingulise vormi nõue on vastuolus kapitali vaba liikumisega, kuna sellest tulenevalt jäetakse teistes liikmesriikides põhikirjalistena asutatud investeerimisfondid maksuvabastuse kohaldamisalast välja, isegi kui need fondid on läbipaistvuse poolest lepinguliste fondidega objektiivselt sarnased.